

жаються до тварин бажаного типу. Середнє нормоване відхилення (t) склало у корів III групи -0,28, що вдвічі менше, порівняно з тваринами I групи (помірно-гетерогенний підбір). Це свідчить про доцільність подальшого використання на маточному поголів'ї племзаводу високоцінних голштинських бугаїв-плідників.

Висновки

Відповідність певної групи тварин параметрам бажаного типу дає змогу оцінити ефективність застосування будь-якого селекційного прийому.

Найбільше відповідають параметрам бажаного типу корови-первістки, одержані із застосуванням комплексного інбридингу, **високогетерогенного та гомогенного полішувального** підбору за селекційними індексами батьків.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Винничук Д.Т., Максимов П.Д., Коваленко В.П.** Экстерьерный тип и продуктивность коров.– К.: Институт агроэкологии и биотехнологии УААН, 1994.– 36 с.
2. **Кравченко Н.А.** Племенной подбор.– М.: Сельхозиз, 1957.– 399 с.
3. **Пелехатий М.С., Піддубна Л.М.** Концепція бажаного типу та її використання при створенні високопродуктивного заводського стада молочної худоби // Вісник ЖНАЕУ.– 2012.– Вип. 1 (30).– С. 238–248.
4. **Плохинский Н.А.** Руководство по биометрии для зоотехников.– М.: Колос, 1969.– 256 с.
5. **Полковникова А.П., Фролов М.М., Мальцев А.С.** Методические рекомендации по управлению селекционным процессом в стадах и породном массиве крупного рогатого скота.– Харьков: НИИЖ Лесостепи и Полесья УССР, 1987.– 40 с.
6. **Филипченко Ю.А.** Изменчивость и методы её изучения.– М.: Наука, 1978.–238с.
7. **Эйснер Ф.Ф.** К вопросу оценки типов телосложения скота серой украинской породы // Сб. науч. тр. за 1949 г. Укр. НИИ животноводства.– 1963.– Вып. 24.– С. 9–10.
8. **Полковникова А.П., Вадкий В.Ф., Агафонов Б.А.** и др. Эколого-генотипический подход к оценке результатов породопреобразовательного процесса // Породы и породопреобразовательные процессы в животноводстве.– К.: Южное отделение ВАСХНИЛ, 1989.– С.40–48.

О. НАРІЖНА, аспірант*,

В. ВОВК, молодший науковий співробітник

Інститут свинарства

і агропромислового виробництва НААН

Відтворювальні якості свиней оцінюються більше ніж за 20-ма показниками. [2,5].

Багатоплідність – одна із найважливіших ознак продуктивності маток, яка визначає високу здатність свиней до швидкого розмноження, великої кількості продукції за один опорос, а, відповідно, високої інтенсивності свинарства. У свиней сучасних культурних порід відтворювальна продуктивність сягає від 9-10 порослят на опорос, у свиней дюрорк, п'єтрен, беркширської породи від 6 до 9, свиней великої білої породи і багатьох інших порід, які виведені з її участю, 11 – 12 порослят на опорос[1].

Висока багатоплідність характерна для свиней великих розмірів, якими слід вважати тварин великої білої, української степової білої, скороспілої м'ясної і багатьох інших порід переважно білої масті. Багатоплідність та життєздатність порослят залежить від віку і числа опоросів свиноматок. Встановлено, що число порослят у гнізді при народженні збільшується з другого до п'ятого опоросу включно, після чого цей показник починає знижуватись, хоча й продовжує залишатись високим до 7-8 опоросу. Великоплідність, яка визначається як середня жива маса поросляти при народженні, є спадково зумовленою ознакою, що має породні відмінності, залежить також від багатьох факторів внутріутробного розвитку, серед яких велике значення мають умови годівлі маток у порісний період. Великоплідність, як і багатоплідність, має породні особливості і змінюється, як правило, в діапазоні 0,8-2 кг, при нормальному середньому показнику у більшості порід 1,1 – 1,2 кг. Вона, зазвичай, буває дещо більшою у свиней, які характеризуються високою швидкістю росту[3].

Молочність маток в зоотехнічній практиці визначають за загальною масою гнізда у 21-денному віці. Істинна молочність маток визначається більш точними методами: 1) зважуванням підсисної свиноматки до і після ссання і 2) видоюванням молока у свиноматки за допомогою внутрішньом'язових ін'єкцій окситоцину, який стимулює молоковіддачу. До числа показників, які характеризують продуктивність маток, вхо-

*Науковий керівник: докт. с.-г. наук, чл.-кор. НААН

М. Д. Березовський

Рецензенти:

кандидати с.-г. наук **Д.В. Ломако; О. Г. Мороз**

(Полтавська державна аграрна академія).

Продуктивність свиноматок у поєднанні з різними генотипами кнурів

Анотація. Викладено результати вивчення відтворювальних якостей у свиноматок великої білої породи у поєднанні з кнурами порід ландрас, п'єтрен, термінальними – макстер 16, макстер 304, ландрас × дюрок × гемпшир (50 × 25 × 25). За більшістю ознак кращими були результати кнурів поєднання $L \times D \times G$.

Ключові слова: репродуктивні якості, термінальні кнури, гібридизація, схрещування, селекція.

Productivity of sows at the combination with different genotypes of boars. OLENA L. NARZHN, VITALIY O. VOVK

Abstract. The results of researches of reproductive qualities in sows of the Large White breed at the combination with boars of the breeds Landrase, Piatran, terminal – Makster 16, Makster 304, Landrase × Durok × Hampshire (50 × 25 × 25) are given in the article. The best results were in boars of the combination $L \times D \times H$ for most of signs.

Key words: reproductive qualities, terminal boars, hybridization, selection, cross-breeding.

дять також середня жива маса кожного поросяти при відлученні, загальна маса гнізда при відлученні і збереженість поросят, яка визначається відношенням кількості поросят при відлученні, вираженого у відсотках до числа народжених. Бажані межі мінливості цієї ознаки – 90–88, але не менше 80 відсотків [6].

Продуктивність свиноматок залежить не лише від породи, але й від методу їх розведення. Позитивний вплив на багатоплідність, життєздатність і ріст поросят має міжпорідне схрещування,

що пояснюється виникненням у результаті взаємодії різноякісних статевих гамет гетерозису, посилення життєвої сили тварин. Продуктивність маток підвищується при багатопорідному схрещуванні. Це пояснюється, по-перше, впливом гібридної (помісної) матки, яка має гетерозисний ефект за материнськими якостями, і, по-друге, посиленням впливу подібних за напрямом дії генів. Чим більше високопродуктивних порід бере участь у міжпорідному схрещуванні, тим більше генетичний вклад батьків в генофонд нащад-

Відтворювальні якості свиноматок

Група	Кількість поросят, голів			Маса гнізда, кг			Індивідуальна маса поросят				
	при народженні			при народженні			при народженні				
	всього	живих	мертвих	в 21 день			в 21 день				
				при відлученні	при відлученні	при відлученні	при відлученні	при відлученні	при відлученні		
I	11,5±0,5	11,1±0,4	0,4±0,1	10,5±0,3	10,2±0,2	12,7±0,5	63,3±1,0	76,3±1,2	1,2±0,01	6,1±0,1	7,5±0,1
II	11,8±0,4	11,4±0,4	0,4±0,1	10,7±0,3	10,4±0,3	13,0±0,4	64,4±1,8	78,6±1,8	1,1±0,01	6,0±0,1	7,5±0,1
III	11,5±0,3	10,8±0,4	0,7±0,2	10,3±0,3	10,0±0,2	12,2±0,4	61,8±0,9	74,0±1,3	1,1±0,02	6,0±0,1	7,4±0,1
IV	11,0±0,3	10,7±0,3	0,3±0,1	10,2±0,3	10,1±0,2	14,8±0,5	63,2±1,4	80,8±1,9	1,4±0,01	6,2±0,1	8,0±0,1
V	11,0±0,6	10,5±0,5	0,5±0,2	9,8±0,4	9,6±0,4	13,8±0,6	62,7±2,3	74,9±2,5	1,3±0,02	6,4±0,1	7,8±0,1
VI	11,3±0,6	10,9±0,6	0,4±0,1	10,5±0,5	10,1±0,4	14,2±0,6	67,2±2,0	81,8±2,1	1,3±0,01	6,4±0,1	8,1±0,1

ків, більша ймовірність посилення впливу генів, подібних за своєю дією, і вищою продуктивністю гібридних тварин [7,4].

Тому у практичному свинарстві з метою підвищення продуктивності свиней рекомендовано ширше застосовувати промислове схрещування.

Дослідження проводили в СФГ «Свято-Нікольське» Криничанського району Дніпропетровської області. Матеріалом для проведення досліджень було поголів'я свиней великої білої породи, а також сперма термінальних та чистопорідних кнурів різної селекційної належності. Об'єктом досліджень були показники відтворювальних якостей свиноматок.

Для проведення досліджень було сформовано 6 груп свиноматок великої білої породи. I група була контрольною – свиноматок великої білої породи спаровували з кнурами великої білої породи. Інші 5 груп були дослідними. У II групі використовували кнурів породи ландрас, III - п'єтрен, IV – макстер 16, V – макстер 304, VI – ЛхДхГ (50%×25%×25%).

Дані досліджень за відтворювальними якостями свиноматок, наведені в табл., показують, що застосування термінальних кнурів у розведенні свиней сприяло підвищенню показників відтворювальних якостей свиноматок. Найвищими показниками за кількістю живонароджених поросят характеризуються свиноматки II групи (ВБхЛ). Від них отримали 11,4 поросят за опорос, що майже на 7,9 % більше свиноматок V групи і на 2,6 % – свиноматок при чистопорідному розведенні. Що ж стосується великоплідності, то даний показник у свиноматок негативно пов'язаний з їх багатоплідністю. Чим більше народжується поросят за опорос, тим вони менші. Результати досліджень показали, що більші поросята народжувались від термінальних кнурів, ніж від чистопорідних. Найкрупніших поросят (1,4 кг) одержали від IV групи (ВБ × Макстер 16). Різниця істотна відносно аналогічного показника свиноматок II та III груп, хоча порівняно з V та VI групами, ця різниця незначна.

Молочність свиноматок, тобто маса гнізда в 21 день, була найбільшою у VI групі і дорівнювала 67,2 кг, що на 8 % більше аналогічного показника III групи. Середня маса поросят у 21 день найбільша у V та VI груп і становить 6,4 кг, що на 6,2 % більше аналогічного показника II та III груп.

Відлучення поросят від свиноматок – дуже відповідальний технологічний і біологічний процес. Від правильного його проведення значною мірою залежить відтворювальна здатність свиноматки і розвиток поросят. У СФГ «Свято-Нікольське» відлучення поросят від свиноматок здійснюється в 28-денному віці. При такому відлученні дуже важливо, щоб поросята досягали якомога більшої маси, яка є гарантом подальшого ефективного їх росту та розвитку. Добре розвинені поросята повинні мати живу масу в 28 днів, на рівні 7 – 8 кг.

Нашими дослідженнями встановлено, що у віці 28 днів поросята всіх піддослідних свиноматок досягали маси, в середньому 7,7 кг, при цьому очевидне покращення розвитку поросят спостерігалось в гніздах, де використовувались термінальні кнури. Найбільшою середньою масою поросяти у віці 28 днів відрізнялись IV і VI групи тварин (8,0 – 8,1 кг), що майже на 8 % вище аналогічного показника I, II і III груп.

Збереженість поросят - це один із найважливіших показників репродуктивних якостей свиноматок, який залежить, передусім, від розвитку живих новонароджених поросят, їх життєстійкості, а також від материнських якостей свиноматок. Виходячи з результатів наших досліджень, збереженість поросят у свиноматок усіх досліджуваних груп досить висока і знаходилась в межах 91 – 94 %. Але найбільше (94,4 %) збереглося поросят у гніздах IV групи тварин.

Маса гнізда при відлученні вважається головною селекційною ознакою, від якої залежить продуктивна цінність свиноматок. На цей показник впливає багато факторів, але, насамперед, це генотип тварин. Виходячи з даних, наведених у таблиці, середня маса гнізда на момент відлучення була 77,7 кг. Найбільшою масою гнізда характеризується IV та VI групи, відповідно 80,8 та 81,8 кг, що на 9 % вище аналогічного показника III групи.

Висновок

1. Переваги схрещування чистопорідних свиноматок великої білої породи з термінальними кнурами порівняно з чистопорідним розведенням. стосуються, передусім, маси поросят при народженні, маси поросят у віці 21 день та при відлученні.

2. Найефективнішим поєднанням за багатьма показниками (крім кількості живонароджених поросят) є тварини VI групи, де на свиноматках великої білої породи використовували термінальні кнурів генотипу – Л×Д × Г (50% × 25% × 25%).

ЛІТЕРАТУРА

1. **Березовский Н.Д., Мичурин В.П.** Новый внутривидовый тип свиней УКБ-1 // Свиноводство.– 1986.– №1.– С. 33–35.
2. **Горбачова Н.О.** Репродуктивні якості свиноматок великої білої породи при різних поєднаннях // Вісник ПДАА.– 2002.– №5-6.– С. 114.
3. **Кабанов В.Д.** Корреляция признаков и использование ее в селекции свиней // Доклады Всесоюзной академии сельскохозяйственных наук.– 1992.– №6.– С. 31–35.
4. **Пелих В.Г.** Зв'язок рівня продуктивності свиноматок з проявом гетерозисного ефекту за відтворними ознаками // Вісник Сумського національного аграрного університету.– 2003.– №7.– С. 158–163.
5. **Понд У.Дж., Хаупт К.А.** Биология свиней.– М.: Колос.– 1982.– 334с.
6. **Рыбалко В.П., Буркат В.П., Березовський М.Д.** Генотип, оцінка та використання свиней.– К.: Асоціація "Україна".– 1994.– 123с.
7. **Солоховых А.Г.** Репродуктивные качества свиноматок в разных вариантах скрещивания. // Материалы 10-й Международной научно-производственной конференции. / г. Гродно, 8-9 июля, 2003.– С. 74.
8. **Федорнак В.І.** Репродуктивні якості свиноматок великої білої породи при внутрішньо-лінійних і міжлінійних поєднаннях.// Вісник аграрної науки.– 2003.– №4.– С. 72